

Tomasz Gałkowski

Sprawozdanie z konferencji naukowej poświęconej myśli Ks. Prof. Remigiusza Sobańskiego

---

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawno-historyczny 57/2, 191-194

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Ostatniego dnia Konferencji, tj. 6 grudnia, miało miejsce seminarium zatytułowane *Nowy model kary łącznej*, który to model został zaproponowany przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Karnego.

Po zakończeniu seminarium wręczono księgę pamiątkową Pani Profesor Marii Szewczyk. Uroczystość odbyła się w Auli Collegium Maius Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Konferencja ta, jak również poprzednie, stanowiła program rzetelnie przygotowanych i ciekawie przedstawionych referatów dotyczących poważnych zagadnień i problemów z jakimi spotykają się na co dzień kliniki prawa. Była to również doskonała okazja na zebranie doświadczenia poszczególnych placówek, by razem w przyszłości wypracować coraz to lepsze rozwiązania.

Marta Olkowicz

SPRAWOZDANIE Z KONFERENCJI NAUKOWEJ POŚWIĘCONEJ MYŚLI KS. PROF. REMIGIUSZA SOBAŃSKIEGO

W dniu 11 grudnia 2013 r. przypadła trzecia rocznica śmierci Księdza Profesora Remigiusza Sobańskiego, kanonisty o światowej sławie, Rektora Akademii Katolickiej, Dziekana Wydziału Prawa Kanonicznego ATK, wieloletniego wykładowcy na tymże wydziale, przyjaciela, kolegi kanonistów polskich i zagranicznych oraz wychowawcy wielu studentów. Jako takiego wiele osób go zapamiętało. Ucząc wychowywał do miłości Kościoła, który widział i o którym uczył w jego aspekcie prawnym.

Z tej okazji Katedra Teorii Prawa Kanonicznego Wydziału Prawa Kanonicznego UKSW zorganizowała konferencję naukową zatytułowaną «Wkład Księdza Profesora Remigiusza Sobańskiego w rozwój kanonistyki. W dowód wdzięcznej pamięci o zasługach dla rozwoju kanonistyki».

Organizatorom konferencji przyświecał podwójny cel. Pierwszym z nich była chęć przypomnienia studentom, którzy mieli okazję słuchać jego wykładów samej osoby Profesora oraz powrotu do jego głębokich przemyśleń. Dla studentów, którzy tylko o nim słyszeli, konferencja miała być pewnym preludem i zachętą do poznania oryginalnych rozwiązań Profesora w zakresie podejmowanych przez niego badań. Drugim motywem było pragnienie sięgnięcia do profesorskiej myśli i niebagatelnego dorobku. Dlatego też poszczególni pre-

legenci przedstawili myśl Profesora w oparciu o własną specjalizację naukową, w ramach której podejmował badania i wypowiadał się także ks. R. Sobański. Na tym tle można było dostrzec głębokie analizy Profesora przedstawione przez prelegentów połączone z nutą wspomnień dotyczących współpracy z Profesorem czy istniejących między sobą polemik.

Uczestników konferencji powitał dziekan Wydziału Prawa Kanonicznego ks. prof. H. Stawniak zaczynając od osobistego wspomnienia związanego z otrzymaniem indeksu z rąk ks. Sobańskiego jako ówczesnego rektora ATK podczas immatrykulacji studentów pierwszego roku. Osobiste wspomnienie podtrzymało atmosferę pamięci i wdzięczności, co nie przyćmiło jednak naukowego charakteru konferencji, o czym można było się przekonać w następujących słowach ks. dziekana.

W imieniu Rektora UKSW, który skierował swoje słowo do wszystkich uczestników, konferencję otworzył prorektor UKSW prof. C. Mik zwracając uwagę na zasługi ks. R. Sobańskiego dla ATK i UKSW, dla rozwoju myśli prawnej w Polsce i na świecie oraz wkład w unormowanie stosunków między państwem i Kościołem w Polsce.

Po słowach powitania i otwarcia nastąpiła merytoryczna część konferencji. Pierwszej sesji przewodniczył ks. prof. J. Wroceński. Na początku ks. prof. P. Ryguła (UKSW/UŚ) przypomniał sylwetkę ks. Sobańskiego w referacie zatytułowanym «Ksiądz prof. Remigiusz Sobański: uczony, nauczyciel, sędzia». Po tym przypomnieniu przystąpiono do analizy jego myśli. Sesja była poświęcona czterem zagadnieniom, w których działalność naukowa naszego Profesora osiągnęła największy dorobek pisarski. Nie można było rozpocząć od tego, co było podstawowym tematem zainteresowań i opracowań ks. Sobańskiego czyli teorii prawa.

W pierwszym referacie zatytułowanym «Teologiczny wymiar prawa kościelnego w myśli ks. prof. Remigiusza Sobańskiego» o. prof. T. Gałkowski przedstawił oryginalne rozwiązania Profesora w zakresie rozumienia teologii prawa kościelnego, jego problematyki gnozeologicznej, ontologicznej (trynitarny fundament prawa kościelnego, słowo i sakrament jako jego wyznaczniki) i epistemologicznej (Kościół jako *communio*, konstytucja Kościoła), określenia prawa kościelnego, prawa Bożego i teleologii prawa kościelnego. W podsumowaniu stwierdził, że charakter i strukturalny wymiar wspólnoty kościelnej prowadzi do wniosku, że właściwym określeniem dla niej jest stwierdzenie *ubi ius (Ecclesiae) ibi communio*.

Drugi referat pt. «Teoria prawa kanonicznego w optyce ks. prof. Remigiusza Sobańskiego» przygotował ks. dr hab. P. Krocze (UPJPII), który jednak nie mógł przybyć na konferencję. Zwrócił uwagę na genezę teorii prawa kościelnego, przedstawił jej przedmiot i charakterystykę, omówił problematykę metody kanonistycznej podkreślając jej indukcyjny charakter zmierzający do opisu i poznania problematyki normy prawnej, zwyczaju, źródeł prawa

oraz tematyki związanej z jego stanowieniem, obowiązywalnością, wykładnią, stosowaniem podkreślając, że ta dyscyplina kanonistyczna, korzystająca z dorobku świeckiej myśli prawnej, nie czyni swoim przedmiotem wykładu obowiązujących norm prawnych. Następnie omówił dorobek myśli Profesora w zakresie dwóch zagadnień szczegółowych: ustawy kościelnej i normy prawnej. Na zakończenie podkreślił, że ks. Sobański „nie tylko był jednym z pierwszych kanonistów, którzy podłożyli podwaliny pod teorię prawa kanonicznego, lecz także znacząco i oryginalnie przyczynił się do jej rozwoju”.

W trzecim referacie pt. «Wkład ks. prof. Remigiusza Sobańskiego w rozwój nauki kanonicznego prawa małżeńskiego materialnego (Szkic do badań szczegółowych)» ks. prof. W. Góralski (UKSW) sięgnął do bogatego ilościowo dorobku naukowego ks. Sobańskiego, pośród którego znajduje się, oprócz recenzji i wywiadów, 20 rozpraw i artykułów z prawa małżeńskiego oraz 62 opublikowane wyroki. Autor prezentacji zwrócił uwagę na dorobek Profesora zwłaszcza w dziedzinie zgody małżeńskiej kryjącej „w sobie liczne zawłóści” oraz na kwestie dotyczące właściwego zrozumienia i aplikacji w sądownictwie kan. 1095. Ks. W. Góralski zakończył podsumowując „że w obydwu sferach swojej posługi – uczonego i sędziego – wytrwale służył prawdzie zarówno o samej instytucji małżeńskiej, jak i o określonych jej «wcieleniach»”.

Czwarty referat w pierwszej sesji zatytułowany „Wkład ks. prof. Remigiusza Sobańskiego do kościelnego prawa publicznego i do prawa wyznaniowego» wygłosił ks. prof. J. Krukowski (UKSW). Jeden specjalista mówił o drugim, zarówno w kontekście różnic dotyczących pojmowania publicznego prawa Kościoła jak i wzajemnej współpracy. Omawiając kwestie dotyczące prawa wyznaniowego podkreślił zaangażowanie i wkład ks. R. Sobańskiego w przebudowę tego prawa zarówno przez publikacje jak i przez udział w komisjach kościelnych i w komisjach mieszanych oraz jako przedstawicieli Konferencji Episkopatu Polski przy Komisji Konstytucyjnej Zgromadzenia Narodowego i jako ekspert sejmowej Komisji Nadzwyczajnej do rozpatrzenia projektu ustawy o ratyfikacji Konkordatu między Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską.

Po odpowiedzi na pytania pojawiające się na auli wśród uczestników konferencji i przerwie rozpoczęła się druga sesja, której przewodniczył ks. prof. Z. Janczewski. Poświęcona była wkładowi Profesora w rozwój prawa procesowego, prawa Archidiecezji Katowickiej, do której był inkardynowany oraz jego działalności sądowej.

Jako pierwszy głos zabrał kanclerz kurii Archidiecezji Katowickiej ks. dr A. Pawlaszczyk, długoletni współpracownik Profesora w trybunale katowickim. Przedstawił referat pt. «„Mam do czynienia z człowiekiem”». Ksiądz Remigiusz Sobański – sędzia». Autor referatu ukazał osobę i sposób postępowania Profesora w odniesieniu do tych, którzy przychodzili do sądu kościelnego

w poszukiwaniu sprawiedliwości. Podkreślił, że ucieleśnianie sprawiedliwości w działaniu ks. Sobańskiego było zawsze połączone z postawą miłości względem petenta, którego traktował w pełni jego człowieczeństwa. *Iudex iustus* i *pastor bonus* były zasadami prowadzącymi do pełnego wzajemnego zaufania pasterza i wiernego. Uczył postawą, ale i przekazywał praktycznie swoją wiedzę i wytyczne dla obecnych i przyszłych sędziów.

W kolejnym referacie «*Iudex iustus et Pastor bonus*» ks. prof. G. Leszczyński zaprezentował wkład ks. R. Sobańskiego w rozwój prawa procesowego, zwłaszcza dotyczącego procesów o stwierdzenie nieważności małżeństwa. Autor prezentacji odwołał się do publikacji Profesora oraz opublikowanych wyroków *coram Sobański*. Publikacje Profesora w tej materii dotyczyły zarówno kwestii podstawowych i generalnych, jak i kwestii szczegółowych dotyczących adwokatów czy kompatybilności tytułów nieważności małżeństwa. Ks. Leszczyński podkreślił przede wszystkim troskę ks. Sobańskiego o rzetelność procesu zarówno w odniesieniu do wiedzy sędziów jak i prawidłowości procesowych.

Ostatni referat «Promotor idei *dispensatio gratiae*. Uwagi o wkładzie ks. Prof. Remigiusza Sobańskiego w kulturę prawną (Archi)diecezji Katowickiej» wygłosił ks. prof. A. Pastwa (UŚ). Osnową prezentacji były słowa ks. Sobańskiego, które przytoczył prelegent podsumowując swój referat iż „prawo nie tworzy w Kościele jakiegoś wyodrębnionego segmentu, ale pozostaje sprzężone z wszelkimi formami jego misji; zadania nauczania, uświęcania, pasterzowania przenikają się, a najgłębszy sens spoczywa na przekazie łaski”.

Obrady podsumował prodziekan o. prof. W. Kiwior dziękując organizatorom, prelegentom, przybyłym z innych ośrodków naukowych i sądów kościelnych kanonistom oraz studentom.

Materiały konferencyjne zostały opublikowane w kilka tygodni po konferencji (Wkład Księdza Profesora Remigiusza Sobańskiego w rozwój kanonistyki. W dowód wdzięcznej pamięci o zasługach dla rozwoju kanonistyki, red. T. Gałkowski CP, Wyd. Scriptum, Warszawa-Kraków 2014). Oprócz wygłoszonych referatów zawierają dodatkowo artykuł ks. prof. P. Ryguły «Narodziny kanonistyki jako dyscypliny naukowej». Redakcja uznała, że treść artykułu ukaże sylwetkę i myśl ks. R. Sobańskiego wpisane w rozwój kanonistyki, a jego osoba z pewnością uświetni grono wielkich kanonistów. Dzięki uprzejmości i pracy s. Honoraty Typańskiej Sł.M. do publikacji została dołączona bibliografia przedmiotowa i podmiotowa ks. R. Sobańskiego uzupełniona o publikacje, które ukazały się już po jego śmierci.

Można mieć nadzieję, że dorobek nieżyjących już polskich kanonistów spotka się z podobnym opracowaniem na niejednej konferencji naukowej.